

С. П. Шуткевич

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЛОДОВО-ЯГІДНОГО ПІДКОМПЛЕКСУ

Теоретичні питання розвитку світової економіки ставилися вченими-економістами ще на початку ХХ століття, їх поглиблене вивчення відбувалося протягом його першої половини, особливо для галузей промисловості, а активне впровадження теорій, розроблених класиками економічної думки, відбувається останні 60-70 років. Такий же шлях пройшла теорія інноваційного розвитку: від запровадження її М. І. Туган-Барановським (активного розвитку Й. Шумпетером, М. Портером та іншими класиками) до впровадження ідей інноваційного розвитку в сьогоднішній науковій думці та практичного його втілення.

У статті автором проведено дослідження становлення, формування та нинішнього стану інноваційного розвитку на прикладі одного з підкомплексів агропромислового комплексу України – плодово-ягідного, який відрізняється специфікою як технологічного циклу, так і економічного розвитку та має в Україні особливо сприятливі природно-кліматичні умови.

Ключові слова: інноваційний розвиток, класична економіка, цифрова економіка, технологічний уклад, інформаційно-консультаційна служба (ІКС), АПК, плодово-ягідний підкомплекс.

Постановка проблеми. Інноваційний розвиток аграрного сектора національного господарства України в умовах сьогодення набуває надзвичайної важливості, адже самі по собі інновації не впроваджуються в господарську діяльність, тому вивчення теоретичних аспектів становлення цієї наукової категорії, процес її формування в економічній теоретичній літературі і на основі цього – впровадження в сучасній науці та практичній діяльності є одним із завдань науки сьогоднішньої. Особливо важливим є вивчення цих питань у перехідному періоді від V до VI технологічного укладу, де докорінно змінюються основні поняття економічної теорії (від класичної економіки до цифрової), розвиток промисловості та агропромислового комплексу відбувається лише з використанням наукових досягнень (наприклад, в АПК – це генна інженерія, молекулярна біологія, кіберфермерство, виробництво органічної продукції). У рамках статті розглянуто запропонований автором варіант використання наукових, практичних досягнень для садівничих підприємств підкомплексу АПК в створенні ІКС з використанням класичних і сучасних теорій інноваційного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичними питаннями інноваційного розвитку народного (національного) господарства держави та його окремих галузей вчені-аграрники та практики цікавляться давно, з моменту появи цих проблем у світовій економіці до сьогоднішніх досліджень, зокрема, ці питання вивчалися класиками економіки М. І. Туган-Барановським, Й. Шумпетером, А. Шпітгофом, М. Портером. Серед науковців, які піднімають цю проблему сьогодні: Ю. М. Бажал, Т. Т. Саблук, О. Г. Шпикуляк, Г. М. Калетнік, О. М. Стреліна, але в останні роки чітко простежується тенденція відмежування окремих питань інноваційного розвитку конкретних галузей, підкомплексів, їх регіональних особливостей тощо, що викликає додаткову необхідність їх вивчення як в теоретичному, так і в практичному напрямках. Наприклад, у галузі садівництва окремі з цих питань вивчалися Л. О. Мармуль, О. М. Шестопалем, В. А. Рульєвим, О. Ю. Єрмаковим та іншими, проте нами окреслюються деякі специфічні проблеми для інноваційного розвитку плодово-ягідного підкомплексу АПК України.

Мета статті – вивчити точки зору різних вчених на теоретичні аспекти інноваційного розвитку агропромислового комплексу та його складової – плодово-ягідного підкомплексу і сформувати власне бачення розвитку цього процесу як у сучасній теорії, так і при використанні його в господарській діяльності окремого виробничого підрозділу.

Виклад основного матеріалу. В останні десятиліття в економічному розвитку світу, у його глобалізаційних процесах стало зрозумілим, що наряду з традиційними способами підвищення ефективності виробництва важливими стають нові способи, напрями, які суттєво впливають на результат діяльності підприємств, галузей, економік. Серед сучасних методів зайняли стабільне місце такі порівняно нові способи зміцнення економіки, як: інновації, інформаційні технології, наука, знання.

Важливим у цьому контексті є вивчення інноваційного розвитку як рушійного двигуна прогресу в економіці.

За класичним трактуванням термін «розвиток» є визначальною фазою у процесі неперервних економічних змін, господарської еволюції людського суспільства.

Поняття «економічний розвиток» теоретична економіка розкриває, з одного боку, з допомогою висвітлення різних аспектів власне цього процесу, з другого – на основі порівняння економічного розвитку з такими близькими категоріями, як прогрес, еволюція, модернізація, зростання тощо. В літературі існує велика кількість тлумачень економічного розвитку, зважаючи на широку вживаність цього терміна. Найбільш загальне (філософське) поняття розвитку пов'язується з якісними змінами об'єктів, появою нових суспільних форм, інновацій, а також із трансформацією внутрішніх і зовнішніх зв'язків між цими об'єктами.

Ідея розвитку знайшла відображення в органістичній концепції Г. Спенсера, який характеризував розвиток як зростання різноманітності, різноманітності системи; в системній теорії Е. Дюркгейма; в системно-процесуальній конструкції П. Сорокіна; у низці альтернативних моделей, у тому числі в моделі взаємодіючих соціокультурних полів П. Бурдьє; у цивілізаційній теорії А. Тойнбі та О. Шпенглера; у стадіальній системі К. Маркса. Розвиток у вищезазначених концепціях і моделях асоціюється з циклічністю чи спрямованістю (лінійною або нелінійною) процесуальних змін; з їхньою одно- чи багатовекторністю («фактурністю» в теорії факторів), однозначною (природно-історичною) детермінованістю розвитку або наявністю альтернатив, з еволюційним чи стрибкоподібним (революційним) характером політико-економічних та соціокультурних змін, з мірою їхньої «штучності» або «природності» [1].

В результаті узагальнення світових господарських процесів, що відбувалися в економіці за останні століття, сформувалися основні форми та моделі (теорії) економічного розвитку. Основними з них за сучасною економічною наукою є:

- модель сталого розвитку;
- теорія зовнішньої залежності;
- неокласична модель вільного ринку;
- теорія лінійних стадій розвитку;
- теорія ендогенного зростання;
- теорія структурних трансформацій;
- інноваційна теорія економічного розвитку.

Всі ці теорії (моделі) виникали в різні періоди розвитку економіки світу, під впливом різних економічних станів. Для нас цікавою є остання з перелічених теорій економічного розвитку – інноваційна. Як відомо, вона формувалась як одна з теорій економічних циклів і набула завершеного вигляду лише в середині ХХ ст., хоча її ідея належить видатному українському вченому М. І. Туган-Барановському і була опублікована в 1894 р., він же розробив і інвестиційну теорію циклів. Ця теорія пояснює причину існування окремих періодів, протягом яких спочатку нагромаджується значний обсяг позичкового капіталу, що не знаходить застосування, а потім відбувається його бурхливе інвестування в інноваційні проекти [1].

Згодом, продовжуючи вчення М. І. Туган-Барановського, Й. Шумпетер провівне місце в дослідженнях інноваційної теорії відвів поняттю «інновації». За Шумпетером, інновації – це не просто нововведення, а нова функція виробництва, зміна технології виробництва продукції, яка має історичне значення. Інновація – стрибок від старої виробничої функції до нової. Великі інновації викликають створення нових підприємств і нового устаткування, але не кожне нововведення і нове виробництво є інновацією [2].

Як зазначає Ю. М. Бажал: «М. І. Туган-Барановський проаналізував різні підходи до пояснення циклічного характеру розвитку виробництва і дійшов висновку, що перешкодою для безперервного кумулятивного розвитку виробництва є не стільки зовнішні обмежувальні фактори, скільки внутрішні властивості економічної системи, які, власне, і породжують циклічність її розвитку. Такими властивостями є циклічні закономірності у відтворенні основного капіталу країни». Автор також зосереджує увагу на тому, що, відповівши на питання накопичення вільного капіталу через циклічність, виникає запитання: в які види основного капіталу інвестується вільний грошовий капітал? Відповіді на це запитання і привели до виникнення інноваційних теорій розвитку [3].

Одним із продовжувачів цього вчення став Й. Шумпетер, він же, як підтверджується економічною наукою, завершив формування цілісної інноваційної теорії економічного розвитку, тим самим

завершив концептуальний напрям, започаткований М. І. Туган-Барановським, і, по праву, став батьком інноваційної парадигми соціально-економічного розвитку, яка сьогодні отримала визнання через так звані теорії ендогенного економічного зростання. Й. Шумпетер є її автором теорії циклу [4], яка ґрунтується на законах розвитку інноваційного процесу [3].

В процесі подальшого вивчення та впровадження теорії економічного розвитку стало очевидним визначення його джерел. Першим означив три основні структурні джерела Майкл Портер:

- розвиток на основі виробничих чинників;
- розвиток на основі інвестицій;
- розвиток на основі інноваційної діяльності.

Вивчаючи питання ефективності та конкурентоспроможності економіки, котрі визначаються саме співвідношенням цих джерел, які на різних етапах розвитку економіки є різними, М. Портер визначив типи розвитку економіки: екстенсивний, інтенсивний та інноваційний.

Інноваційний тип розвитку – за Портером – спосіб економічного зростання, що ґрунтується на постійних і систематичних нововведеннях, спрямованих на суттєве покращення усіх аспектів господарської діяльності, періодичному перегрупуванні сил, обумовленому логікою НТП, цілями і завданнями розвитку системи, можливістю використання певних ресурсних чинників для створення інноваційних товарів і формування конкурентних переваг [5].

Виходячи з циклічної теорії, Україна пережила затяжний кризовий етап і входить в етап підйому, тому період інноваційного розвитку набуває своїх новітніх рис. В сучасній економіці інноваційний тип розвитку залишається переважаючим, тому його подальше вивчення та впровадження для аграрної сфери дасть дієвий поштовх у підвищенні ефективного господарювання як усього комплексу, так і його окремих підрозділів.

В сучасній теоретичній економічній літературі багато авторів приділяють вивченню інноваційного типу розвитку досить велику увагу. Зокрема, О. М. Стреліна вважає, що головна мета інноваційного типу розвитку полягає в отриманні максимального економічного ефекту від кожної одиниці впровадженого і перетвореного на товар винаходу та ідеї [6]. Автор стверджує, що нині в Україні державної інноваційної політики не існує, разом з тим, інтелект і знання є одним із головних резервів країни, причому єдиним відновлювальним ресурсом. Для його застосування у країні є головне – це освічені кадри та наука, але, на жаль, вони практично не використовуються, тому що немає внутрішнього попиту на інтелект і нове знання, немає інфраструктури, яка цей попит забезпечить. Тут з автором можна не погодитися: в останні 10-15 років в Україні набирає обертів вивчення питань державної інноваційної політики, проте темпи такого вивчення та запровадження в практичну площину дещо низькі і мали б бути значно швидшими.

Базуючись на класичній економічній теорії, ми показали історичне становлення поняття інноваційного розвитку. За період ХХ – початок ХХІ ст. теоретична економіка дала поштовх інноваційному розвитку, що привело до надзвичайно стрімкого розвитку економіки в країнах, що на сьогоднішній день відносяться до так званої групи розвинених країн.

Зрозуміло, класична економічна наука вказує на деякі закономірності, яким економіка підпорядкована, наприклад, це циклічний розвиток економіки. Отже, завдяки вивченню таких циклів, ми можемо передбачити деякі закономірності розвитку на перспективу. Завдяки теорії «довгих циклів» Кондратьєва і використовуючи новітні економічні технології, можливо використати їх особливості і запобігти стандартним помилкам, що були в попередніх циклах. Згідно з зазначеною теорією сучасний світ знаходиться в п'ятому технологічному укладі (1980 – 2040 рр.), ядром технічного прогресу якого є електронна промисловість, обчислювальна, оптико-волоконна техніка, програмне забезпечення, роботобудування та інформаційні послуги [7].

Цікавою в цьому контексті є думка авторів [8]: вони констатують, що в найбільш розвинених країнах світу до 75 % приросту ВВП досягається за рахунок використання інновацій. Нерозвиненість інноваційної сфери в регіонах стає загрозливою в умовах зародження шостого технологічного укладу, що характеризується розвитком біо- і нанотехнологій, генної інженерії, мембранних і квантових технологій, альтернативної енергетики, аерокосмічних і ІТ-технологій, а також різким зниженням енергоємності та матеріалоємності виробництва. Здійснення інвестицій на інноваційній основі визначають вимоги переходу національної економіки на шлях модернізації (V технологічний уклад) та інноваційного розвитку (VI технологічний уклад). Інвестиції без інновацій неефективні, не мають економічного сенсу, тому що не створюють умов для підвищення конкурентоспроможності економіки, а продовжують забезпечувати подальший випуск застарілої продукції.

Разом з тим, варто зауважити, що інноваційний розвиток сучасної економіки має прогресувати не лише в напрямі удосконалення технологій майбутнього VI технологічного укладу, а й максимально використовуватися в сьогоднішній економіці, основою якої є, в тому числі, і агропромисловий комплекс; особливо важливим його розвиток є в Україні, адже, з одного боку, АПК є однією з головних бюджетоутворюючих галузей для країни, з другого – у виробленій в Україні сільськогосподарській продукції зацікавлені інші країни світу і як в джерелі продуктів харчування, сировини тощо.

Якщо ж розглянути розвиток АПК за технологічними укладами, основні напрями V – це: сільськогосподарське виробництво, яке використовує інтелектуалізацію та активну автоматизацію у виробництві (кіберфермерство, GPS (Global Positioning System), ресурсозберігаючі технології в рослинництві та тваринництві; VI – стійкий розвиток аграрного сектора, нанотехнології, гена інженерія, молекулярна біологія, органічне виробництво, продукційний процес землеробства (сукупність процесів створення, нагромадження й трансформації органічної речовини, поглинання і проходження енергії через біо- й екосистеми різних рівнів організації).

Звертають на себе увагу питання розвитку агропромислового виробництва України в умовах, які склалися на сучасному етапі його функціонування, що унормовує виключну необхідність посилення зв'язку науки, освіти і виробництва як визначальних взаємодетермінуючих чинників науково-технічного прогресу. Наукові обґрунтування концепцій і практичне втілення заходів щодо забезпечення переходу аграрного сектора на інноваційну модель є об'єктивно необхідними [9, с. 5].

Інтеграція науки, освіти і виробництва, організаційно оформлена, зокрема, у вигляді відповідних інституційних структур, одним із видів яких є науково-навчально-виробничий комплекс, розглядається як концепція механізму переходу агропромислового комплексу на інноваційну модель розвитку [9, с. 5], що є свого роду революційним технологічним проривом для АПК. В подальшому це може стати базою для створення інформаційно-консультаційної служби окремої підгалузі чи відповідного кластеру.

Якщо погодитися з теорією «технологічного стрибка», який надзвичайно необхідний як для економіки країни, так і для агропромислового комплексу, включаючи його галузі та підгалузі, він має відбуватися за всебічної підтримки з боку держави. Чому саме сільське господарство? Тому що в наш час ця галузь залишилася чи не єдиною бюджетоутворюючою в Україні, АПК – джерело продуктів харчування, сировина для багатьох переробних галузей, велика частка виробленої продукції експортується (а це – джерело валютних надходжень) тощо. Разом з переліченими перевагами розвитку основних галузей АПК варто звернути увагу на його підгалузі, які не є, на жаль, пріоритетними в своєму розвитку в економіці сьогodenня, проте відіграють важливу роль. До таких належить одна з провідних галузей для України – садівництво.

В економічній теорії вчені не часто зосереджують увагу на вивченні особливостей розвитку окремих галузей, а тим більше, підгалузей, проте для деяких з них це є вкрай необхідним, як, наприклад, для такої специфічної підгалузі, як садівництво.

Як зазначається, одним із питань, що потребують теоретико-методичного обґрунтування, означення перспектив, їх місця і ролі у формуванні інноваційної моделі економічних відносин, є розбудова інтеграційних зв'язків у системі наука – освіта – виробництво [9, с. 6] для окремо взятих підгалузей та підкомплексів АПК.

Досвід розвинених країн показує, що саме таким чином, визначивши особливості кожного підкомплексу АПК, зокрема, такого специфічного, як садівництво, можна визначити напрями його інноваційного розвитку.

Зауважимо, що в Україні склалися дуже сприятливі умови для вирощування плодово-ягідних насаджень, а Вінницька область має найкращі природно-кліматичні умови для зерняткових, ягідників, горіхоплідних, дещо слабші – для кісточкових, виноградників. Вінницький національний аграрний університет, хоча й має в пріоритеті вивчення альтернативних джерел енергії та є провідним вишем в Україні саме з цих питань, проте садівництво також має неабияку частку у вивченні як спеціалістами-садівниками, так і в економічному напрямі. ВНАУ сформувався як лідер передової наукової думки; ще з 1923 р. в селі Медвеже Вушко Подільської губернії діє державний плодородсадник імені Петровського, у 1969 р. на його базі створено Подільську дослідну станцію садівництва, тепер це Державне підприємство «Дослідне господарство Подільської ДСС Інституту садівництва НААН». В області зосереджена найбільша площа плодово-ягідних насаджень в Україні – 24,1 тис. га, тут вирощується близько 40 % усіх плодів.

Унікальні природно-кліматичні умови, тісна співпраця науковців університету, дослідної станції, спеціалістів господарств, які мають досвід вирощування садівничої продукції протягом століть (адже Подільська губернія вирощувала означену продукцію та реалізувала її ще з XVIII ст.), дають можливість скористатися цими надбаннями і отримати синергетичний ефект у цьому підкомплексі. Швидке впровадження нових технологій, технологічних ліній, розроблених у виші та апробованих на дослідних станціях, підготовка кадрів, що вміють впроваджувати нові наукові досягнення, як підвищує ефективність виробництва в плодово-ягідному підкомплексі, так і сприяє інноваційному розвитку галузі.

На думку багатьох вчених, сьогоденний рівень розвитку галузі досяг високих технологічних результатів: інтенсивні технології дають можливість виростити високі урожаї; є можливість зберігати вирощену продукцію протягом тривалого терміну; на високому технологічному рівні переробка плодів та ягід, завданням інноваційного розвитку плодово-ягідного підкомплексу ми визначаємо комплекс заходів, спрямованих на об'єднання всіх цих напрямів, отримання на цій основі додаткового синергетичного ефекту та підвищення ефективності плодово-ягідного підкомплексу в цілому. Для цього необхідно розширити повноваження існуючих регіональних структур, які б координували діяльність усього процесу в підкомплексі від виробництва (починаючи із закладення інтенсивних садів високоякісними саджанцями, догляду за ними, дотримання технологічного процесу, збору, зберігання, переробки) до логістичного відстеження всіх етапів реалізації «від лану до споживача» та супроводу і підтримки на рівні держави (фінансово-кредитне забезпечення, нормативна, законодавча політика тощо). Ми пропонуємо на базі існуючих майже в усіх обласних центрах України відділень корпорації «Садвинпром», які на сьогоденний день виконують здебільшого консультативну роль, створити інформаційно-консультаційні служби (ІКС), до їхнього складу обов'язково має входити спеціалізований інноваційний фонд, в якому б координувалися питання фінансування перспективних проєктів розвитку, забезпечення кредитними ресурсами, підтримки новостворених підприємств (незалежно від форми власності) тощо.

Обов'язковою умовою функціонування ІКС має бути об'єднана інформаційна база даних усіх регіонів України, включаючи науково-консультаційне забезпечення (з включенням наукових, навчальних установ); спеціалізованих садівничих маркетингових структур (наприклад, інноваційного маркетингу); інноваційного проєктування тощо. Наприклад, у Вінницькій області інформаційно-консультаційна служба може бути створена на базі корпорації «Вінницясадвинпром» із залученням науковців ВНАУ, ДП «ДГ ДСС ІС НААУ», спеціалістів провідних садівничих підприємств з виробництва, переробки, реалізації плодово-ягідної продукції, ТОВ «Агро-Еталон», ТОВ «Агрона Фрут Україна», ПАТ «Жорнище» та приватних садівничих підприємств тощо.

Такі ІКС матимуть можливість об'єднати в собі всі складові для активного впровадження в специфічну галузь садівництва досягнень передової науки, практичних розробок; надати консультації будь-яких спеціалістів садоводам як новостворених, так і діючих підприємств; залучити державні структури для вирішення нагальних потреб плодово-ягідного підкомплексу, також такі організаційні структури зможуть впроваджувати більш ефективні схеми реалізації плодово-ягідної продукції, адже, на думку зарубіжних вчених-економістів, важливим інноваційним процесом є не тільки технологічний аспект, але й здатність запропонувати клієнтам і донести до кінцевого споживача унікальні та конкретні продукти [10, с. 97]. Все це сприятиме впровадженню в практичну діяльність наукових теоретичних і практичних розробок інноваційного розвитку в Україні, одним із засновників теоретичної ідеї якого був український вчений М. І. Туган-Барановський, котрий (хоча й розробляв її для промислового розвитку) передбачив у циклічності економіки її інноваційний розвиток.

Висновки. Базуючись на теоретичних постулатах економічної думки, вчені сьогоденного часу концентрують увагу на двох аспектах: класична економіка лежить в основі сучасних наукових розробок (наприклад, класична теорія інноваційного розвитку набирає неабиякої актуальності і в наш час); розвиток суспільства, економіки, технологій приводить до появи абсолютно нових викликів, в тому числі й у сучасному ринковому середовищі (наприклад, перехід до нового технологічного VI укладу вимагає змін і в класичній для нас економіці і перехід її до нового типу – цифрової економіки). Зміни в теоретичній економіці позиціонують зміни в окремих галузях народного господарства, тепер не достатньо вивчати вплив інновацій на економіку країни чи її галузі, ми вважаємо, що в наш час економіка буде ефективною лише при використанні наукових здобутків у господарюючих суб'єктах в комплексі (інтенсивні технології; процес виробництва, реалізації, зберігання, логістика

тощо). На прикладі плодово-ягідного підкомплексу ми показали таке застосування економічної теорії, яке, на нашу думку, дасть швидкий синергетичний ефект навіть у такій специфічній галузі.

Список використаної літератури

1. Туган-Барановский М. И. Периодические промышленные кризисы. Избранное. Москва, 1997.
2. Климко Г. Н. [та ін.] Основи економічної теорії: політекономічний аспект: підручник для студ. екон. спец. вузів. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Вища школа; Знання, 1997. 473 с. URL: <http://readbookz.com/pbooks/book-41/ua/chapter-2059/>
3. Бажал Ю. М. Інноваційна теорія економічного розвитку: М. Туган-Барановський, Й. Шумпетер і проблеми перехідної економіки України. *Наукові записки*. Т. 18. *Економічні науки*. С. 3–7. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9735/Bazhal_Innovatsiyna_teoriya_ekonomichnoho.pdf
4. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Москва, 1982. 410 с.
5. Портер М. Стратегія конкуренції. Київ: Основи, 1998. 390 с.
6. Стреліна О. М. Інноваційний розвиток економіки України: проблеми та перспективи. *Ефективна економіка*. 2013. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_7_13
7. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні та світі. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2016. № 6. С. 105–112.
8. Коломицева О. В., Коломицев А. О. Інвестиційна привабливість як основа подальшого економічного розвитку регіону. *Причорноморські економічні студії*: наук. журн. Одеса: Приморський НДІ, 2016. Вип. 9. Ч. 2. С. 132–137.
9. Калетнік Г. М. Науково-навчально-виробничий комплекс як концепція механізму переходу агропромислового виробництва на інноваційну модель розвитку. *Економіка АПК*. 2013. № 9. С. 5–11.
10. Šakalytė Evelina. Theoretical aspects of innovation development. *Social Transformations in Contemporary Society*. 2013. № 1. Mykolas Romeris University, Lithuania. P. 93–100.

References

1. Tugan-Baranovskyi, M. I. (1997) Periodic industrial crises. Selected works. Moscow.
2. Klymko H. N. et al. (1997) Fundamentals of economic theory: political and economic aspekt. 2nd ed. Kyiv: Vyscha shkola; Znannia, 473 p. URL: <http://readbookz.com/pbooks/book-41/ua/chapter-2059/>
3. Bazhal, Yu. M. Innovation theory of economic sevelopment: M. Tuhan-Baranovskyi, Y. Shumpeter and the problem of transitional economy of Ukraine. *Naukovi zapysky*, vol. 18, *Ekonomichni nauky*, pp. 3–7. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9735/Bazhal_Innovatsiyna_teoriya_ekonomichnoho.pdf
4. Shumpeter, Y. (1982) The theory of economic development. Moscow, 410 p.
5. Porter, M. (1998) The strategy of competition. Kyiv: Osnovy, 390 p.
6. Strelina, O. M. (2013) Innovation development of the economy of Ukraine: problems and prospects. *Efektivna ekonomika*, No. 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_7_13
7. Digiadenko, S. V. (2016) Digital economy: pre-conditions and stages of formation in Ukraine and the world. *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*, No. 6, pp. 105–112.
8. Kolomytseva, O. V., Kolomytsev, A. O. (2016) Investment attractiveness as a basis for further economic regional development. *Prychornomorski ekonomichni studii*: sci. journ. Odessa: Prymorskyi NDI, issue 9, part 2, pp. 132–137.
9. Kaletnik, H. M. (2013) Scientific-educational production complex as a concept of the mechanism of the transition of agricultural production to an innovative model of development. *Ekonomika APK*, No. 9, pp. 5–11.
10. Šakalytė, Evelina (2013) Theoretical aspects of innovation development. *Social Transformations in Contemporary Society*, No. 1, Mykolas Romeris University, Lithuania, pp. 93–100.

S. P. Shytkevich

THEORETICAL ASPECTS OF INNOVATION DEVELOPMENT OF FRUIT AND BERRY SUB-COMPLEX

Introduction. Economists from the beginning of the XX century studied theoretical questions about the development of world economy. Today it is implementing in modern ideas, for example – in the development of innovation and its practical implementation. In the article the formation and the current state of innovation development on the example of one of sub-complexes of agro-industrial complex are shown.

The purpose of the work is to study classical and contemporary theoretical aspects of innovation development, to form our own vision of the development of this process and to show prospects for its use in economic activities.

Problem consists in the study of theoretical aspects of innovation development, the process of its formation in economic theoretical literature and its introduction in the modern science and practice. It is especially important in the transition from V to VI technological levels.

Presentation of the main material of the article. Economic development of the world is based on the principles of innovation development, which have confirmed their significance over the last hundred years. At the same time, modern transitional period between technological levels leads to the improvement of the concepts of classical economy. The author believes that innovation development in modern economy is a combination of classical theories and new social and economic challenges (for example, the introduction of the foundations of digital economy); only in this way it can be possible to produce a synergistic effect not only in the leading industries (for example, agricultural business), but in sub-complexes too.

Results and discussion. The article offers the use of scientific and practical achievements for agricultural enterprises in sub-complexes of agroindustrial complex and the creation of information and consultation service using classical and modern theories of innovation development.

Conclusions and recommendations. Scientists today focus on two aspects: classical economy is a base of modern scientific developments and the development of society, economy, technology leads to the emergence of completely new challenges, including those in modern markets. On the example of fruit and berry sub-complex, we have shown the application of economic theory, which will give a quick synergistic effect, even in such a specific industry.

Keywords: innovation development, classical economy, digital economy, technological approach, information and consulting service (ICS), agroindustrial complex, fruit and berry sub-complex.